BARRETT SE TAKSONOMIE

VLAK 1: LETTERLIK – Die feite staan eksplisiet of duidelik in die teks.

Herken detail, hoofgedagtes, volgorde, vergelykings, oorsaak en gevolg, verhoudings, karaktereienskappe.

Tipe vrae

- Wie? Wat? Waar? Wanneer? Hoekom?
- Gee redes/feite waarom …
- Haal ‘n woord aan wat dieselfde beteken as …
- Watter woord sê vir ons dat …?
- Haal ‘n vergelyking of stylfiguur aan.
- Beskryf ‘n plek of karakter.
- Voltooi of vul die ontbrekende woord(e) in (as die woord/e net so uit die teks gehaal kan word).
- Voltooi die tabel om ooreenkomste of verskille aan te dui.

BARRETT SE TAKSONOMIE

VLAK 2: HERORGANISERING – Organiseer inligting op 'n ander manier as wat dit in die teks aangebied word.
Klassifiseer, ontleed/analiseer (bv. die optrede van 'n karakter), orden/rangskik inligting of gebeure, som op of vat saam, voeg inligting saam of maak 'n sintese.

Tipe vrae

- Definieer/Gee 'n definisie.
- Gee 'n opsomming/samevatting/oorsig van die hoofgebeure/feite.
- Vertel die storie in jou eie woorde of som dit op.
- Gee die ooreenkomste of verskille tussen twee karakters.
- Groepeer gemeenskaplike eienskappe, bv. in 'n tabel.
- Voeg inligting uit verskeie tekste/bronne saam in een paragraaf.
- Maak 'n kopkaart om jou begrip/siening te gee.
- Vertaal ...

BARRETT SE TAKSONOMIE

VLAK 3: AFLEIDING – Reageer op inligting wat geïmpliseer word en nie direk in die teks staan nie. Die leerder moet dus aflei.
Lei die volgende af: ondersteunende detail, hoofgedagtes, volgorde, vergelykings, oorsaak en gevolg, karaktereienskappe, figuurlike betekenis/beeldspraak; interpreteer visuele aspekte (soos bv. by advertensies of 'n boekomslag); voorspel wat gaan gebeur.

Tipe vrae

- Wat lei jy af uit die titel of omslag?
- Wat is die tema, les, boodskap, hoofgedagte?
- Wat beteken die vergelyking, metafoor, simbool of woord?
- Watter karaktereienskap/houding openbaar die karakter deur sy woorde op optrede?
- Voltooi of vul die ontbrekende woord(e) in (as die woorde nie net so uit die teks gehaal kan word nie).
- Vergelyk twee karakters met mekaar.

BARRETT SE TAKSONOMIE

VLAK 4: EVALUERING – Gee jou EIE mening of oordeel oor dit wat in die teks staan/gebeur/gesê word.
Beoordeel realiteit teenoor verbeelding/fantasie, feit of mening, waarde, geldigheid, gepastheid, wenslikheid, geslaagdheid, aanvaarbaarheid, reg/verkeerd, ens.

Tipe vrae

- Is die karakter se optrede oortuigend, realisties of geloofwaardig?
- Is die argument logies of geldig?
- Is die karakter se uitspraak ‘n feit of ‘n mening?
- Hou jy van hierdie karakter?
- Dink jy karakter X is ‘n waardige rolmodel vir jongmense?
- Dink jy tieners sal van hierdie boek/storie hou?
- Dink jy die slot van hierdie roman is gepas?
- Gee ‘n kritiese bespreking van ‘n karakter se houding of optrede.
- Dink jy die stereotipering in hierdie teks is geregverdig?

Onthou: Leerders moet ‘n keuse maak (Ja/Nee) en dit dan motiveer. Die punt gaan net vir die motivering.

BARRETT SE TAKSONOMIE

VLAK 5: WAARDERING – Die vrae fokus op die leerder se emosionele respons op die inhoud, identifisering met karakters en reaksies op die skrywer se taalgebruik (woordkeuse en beelde). Dit gaan oor die impak van die teks op die leerder.

Tipe vrae

- Bespreek jou reaksie op die teks, situasie, konflik, dilemma (m.a.w. hoe dit jóú raak).
- Simpatiseer jy met ‘n karakter?
- Wat sou jy doen indien jy in dieselfde situasie was?
- Watter raad sou jy vir X in hierdie situasie gegee het?
- Bespreek die doeltreffendheid van die skrywer se styl, inleiding, slot, beelde, stylfigure, ens.
- Lewer kommentaar op die skrywer se taalgebruik. Of: Is dit gepas om Engelse woorde in die boek te gebruik?

Onthou: Waar leerders ‘n keuse moet maak (Ja/Nee) moet hulle dit motiveer. Die punt gaan net vir die motivering.

BARRETT SE TAKSONOMIE ALGEMEEN

As ons wel die onderstaande tipe vrae in Huistaal vra, moet ons dit as **Vlak 3-vrae** vra. Leerders moet die nodige **afleiding** maak. Dit moenie feite wees wat direk in die teks staan nie.

- **Waar/Onwaar-vrae:** Bv. Motiveer waarom die onderstaande stelling ONWAAR is.
  Herman het oom Josef voor sy dood mooi ondersteun.
- **Meerkeusevrae:** Ons gee gewoonlik 4 moontlikhede, waarvan net een korrek is. Maar die ander moenie belaglik of sinneloos wees nie.
- **Kies** die korrekte antwoord tussen hakies, bv. Zenobia was (stilweg tevrede/baie ontstoke) toe sy hoor dat oom Josef haar eintlik verplig het om met Gideon uit te gaan.
- **Invulvrae**, waar moontlikhede om van te kies, gegee word.

<u>Verspreiding van vlakke in ‘n vraestel</u>: Vlak 1 & 2 = 40%; Vlak 3 = 40%; Vlak 4 & 5 = 20%